

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК-24 Фітопатологія

Рівень вищої освіти Магістр

Освітня програма: Прикладна біологія

Спеціальність Е1 Біологія та біохімія

Галузь знань Е Природничі науки, математика та статистика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 4 від "06" листопада 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фітопатологія
Викладач (-і)	к.б.н., Капець Н.В.
Контактний телефон викладача	-
E-mail викладача	nadiia.kapets@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний (<i>offline</i>)
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год., II курс, I семестр, залік
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>«Фітопатологія» - вибіркова навчальна дисципліна, що формує комплексні знання про природу хвороб рослин, механізми їх виникнення, поширення та методи контролю в природних і трансформованих екосистемах. Курс охоплює вивчення етіології неінфекційних патологій та детальний аналіз інфекційних хвороб, спричинених грибами (мікози), бактеріями, вірусами, віроїдами та фітоплазмами. Особлива увага приділяється діагностиці патологічних станів, біоекологічним особливостям збудників та вивченню паразитичних квіткових рослин.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета та цілі курсу	
<p><i>Метою</i> навчальної дисципліни «Фітопатологія» є ознайомлення студентів із хворобами і патологічними станами рослин, основними їх ознаками та чинниками, що призводять до їх появи, а також методами, прийомами і засобами попередження хворіб і лікування хворих рослин.</p> <p><i>Основними завданнями вивчення дисципліни «Фітопатологія» є:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • формування знань про хвороби і патологічні стани рослин; • ознайомлення із класифікацією хворіб рослин; • ознайомлення із основними причинами та збудниками хворіб рослин; • поглиблення знань про методи запобігання хворіб і патологічних станів рослин; • ознайомлення із основними методами лікування рослин. <p>Цілі курсу з дисципліни «Фітопатологія» передбачають набуття здобувачами критично необхідних знань для розвитку професійних компетенцій та формування ціннісних засад пізнання.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>ІК01 – Здатність вирішувати складні завдання і проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК03 – Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>СК01 – Здатність користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності.</p> <p>СК04 – Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів.</p> <p>СК10 – Здатність використовувати результати наукового пошуку в практичній діяльності.</p> <p>ПР02 – Використовувати бібліотеки, інформаційні бази даних, інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації.</p> <p>ПР5 – Аналізувати та оцінювати вплив досягнень біології на розвиток суспільства.</p> <p>ПР06 – Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному, організменному, популяційно-видовому та біосферному рівнях з точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також за використання спеціальних сучасних методів досліджень.</p>	

ПР08 – Застосовувати під час проведення досліджень знання особливостей розвитку сучасної біологічної науки, основні методологічні принципи наукового дослідження, методологічний і методичний інструментарій проведення наукових досліджень за спеціалізацією.

ПР12 – Використовувати інноваційні підходи для розв’язання складних задач біології за невизначених умов і вимог.

ПР16 – Критично осмислювати теорії, принципи, методи з різних галузей біології для вирішення практичних задач і проблем.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
практичні заняття	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	E1 Біологія та біохімія	2	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні	сам.роб.
Тема 1. Вступ. Фітопатологія як наука. Поняття про хвороби та патологічні стани рослин і принципи їх класифікації.	2	2	7
Тема 2. Неінфекційні хвороби рослин.	2	2	7
Тема 3. Інфекційні хвороби рослин.	2	2	7
Тема 4. Мікози рослин.	2	2	7
Тема 5. Бактеріальні хвороби рослин.	2	2	9
Тема 6. Вірусні, віроїдні та мікоплазмові хвороби рослин.	2	2	7
Тема 7. Квіткові рослини – збудники хворіб рослин.	2	2	8
Тема 8. Методи захисту рослин від хвороб.		2	8
Заг.:	16	14	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система методів оцінювання складається із двох видів контролю: поточного та підсумкового.</p> <p>Поточний контроль включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування – така форма контролю дозволяє перевірити підготовку студентів до кожного заняття; проводиться регулярно на вибірковій основі; - творчі завдання – проводиться з метою формування вмінь і навичок у студентів практичного спрямування, формування сучасного наукового мислення, вміння приймати відповідальні та ефективні рішення; - самостійна робота – така форма контролю дозволяє виявити вміння чітко, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння працювати самостійно; - індивідуальна науково-дослідна робота студентів (презентації дослідно-проектних робіт, звіти про розробку комплексних
---	--

	<p>проектів, контрольні роботи) – проводиться протягом семестру з метою отримання практичних навиків та умінь щодо використання та опрацювання наукових джерел, написання статей, тез, оформлення звітів, розробка презентаційного матеріалу, використання теоретичних та емпіричних методів дослідження.</p> <p>Упродовж поточного контролю, на практичних заняттях, студент може максимально отримати 100 балів (70 балів – за усні відповіді на практичних заняттях, 20 балів – за індивідуальну науково-дослідну роботу, 10 – за контроль самостійної роботи).</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Підсумкова оцінка розраховується за сумою накопичених впродовж вивчення дисципліни балів.</p> <p>Впродовж вивчення дисципліни студент зобов'язаний:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систематично відвідувати заняття; - вести конспекти лекцій і практичних занять; - брати активну участь в роботі на практичних заняттях; - виконувати тестові завдання; - виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання.
Вимоги до письмової роботи	У письмовій роботі студент повинен продемонструвати уміння синтезувати теоретичні і практичні знання, отримані в межах одного змістового модуля. Під час підсумкового модульного завдання розглядаються контрольні питання, тести, ситуаційні задачі, запропоновані у методичних розробках для студентів, здійснюється контроль практичних навиків і умінь за темами змістового модуля. Усі відповіді повинні бути подані чітко, грамотно, у заданій послідовності.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення всіх тем навчальної дисципліни. До підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на більше 50% занять і набрали мінімум 25 балів за роботу на практичних заняттях. Студентам, які мали пропуски лекційних чи практичних занять, дозволяється ліквідувати заборгованість на протязі наступних після пропуску двох тижнів.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. Форма здачі: комбінована (письмова з усним захистом).
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://is.gd/tB2zi9</p> <p>У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.</p> <p>В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і</p>	

студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://is.gd/eeiJX8>

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Карпатського національного університету ім. В. Стефаника» <https://is.gd/EtCjNG>

Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.

Неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом.

Якщо студент пропустив більше 50% занять, він повинен пройти тестування на сайті дистанційного навчання і тільки тоді буде допущений до написання екзаменаційної роботи. Обов'язковим для допуску до екзамену є відвідування більше 50% занять, робота на заняттях, підготовка доповідей, виконання контрольної роботи.

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

Можливість зарахування результатів неформальної освіти. Рекомендовані платформи: Coursera, EdX, Prometheus.

8. Рекомендована література

1. Будзанівська І.Г., Шевченко Т.П., Коротеєва Г.В. та ін. Вірусологія: підручник. Київ, ВПЦ «Київський університет», 2019. 351 с.
2. Леонтьев Д.В., Акулов О.Ю. Загальна мікологія: підручник для студентів вищих начальних закладів. Харків: Основа, 2007. 225 с.
3. Марютін Ф.М., Пантелеев В.К., Білик М.О. Фітопатологія: Навчальний посібник. За ред. проф. Ф.М. Марютіна. Харків: Еспада, 2008. 552 с.
4. Мусієнко М. М. Фізіологія рослин. Підручник. 2-е вид., вип. та доп. Київ, Фітосоціоцентр, 2001. 392 с.
5. Патица В. П., Пасічник Л. А., Гвоздяк Р. І. та ін.; Фітопатогенні бактерії. Методи досліджень. Монографія. том 2. за ред. В. П. Патики. Вінниця, ТОВ Віндрук, 2017. 432 с.
6. Петренко С. Д., Петренко О. В. Фізіологія рослин з основами мікробіології: Навчальний посібник. Київ, Аграрна освіта, 2009. 301 с.
7. Пінчук Н.В., Вергелес П.М., Коваленко Т.М., Окрушко. Загальна фітопатологія: Навч. посібник. За ред. Н.В. Пінчук. Вінниця, 2019. 276 с.
8. Станкевич С.В., Забродіна І.В. Моніторинг шкідників сільськогосподарських культур. Навчальний посібник. Харків. 2016. 216 с.
9. Федоренко В.П. Стратегія і тактика захисту рослин. Т1. Київ, Альфастевія. 2012. 524 с.
10. Шамрай С.М., Д.В. Леонтьев. Вірусологія: підручник Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019. 244 с.
11. Agrios G. N. Plant pathology. 5th ed. Elsevier Academic Press, 2005. 922 p
12. Hull R. Plant virology. Academic Press, Elsevier, 2014. 553 p. ISBN: 9780123848727

13. European and Mediterranean Plant Protection Organization – <https://www.eppo.int/>
All the Virology on the WWW - <http://www.virology.net/garryfavwebplant.html>

Викладач

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'H. V.', with a long horizontal flourish underneath.

Капець Н.В.